รายงานสรุปผลการถอดบทเรียน

การดำเนินงานคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ

จังหวัดสุพรรณบุรี

ประจำปีงบประมาณ **2565**

จัดทำโดย

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุพรรณบุรี และ

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุพรรณบุรี

คำนำ

ตามที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุพรรณบุรี ได้ดำเนินการถอดบทเรียน การดำเนินงานพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) ในวันที่ 1 มีนาคม พ.ศ.2565 และวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ.2565 ณ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุพรรณบุรี โดยมีกลุ่มเป้าหมาย ทีม พชอ. ทั้ง 10 อำเภอ อำเภอละ 5 คน ประกอบด้วย นายอำเภอ/ตัวแทนจากกระทรวงมหาดไทย 1 คน สาธารณสุขอำเภอ/ผู้ช่วยสาธารณสุขอำเภอ 1 คน ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐตามประเด็นปัญหา 1 คน นายกองค์การองค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาล 1 คน ปราชญ์ชาวบ้าน/ตัวแทนภาคประชาชน 1 คน ผลการถอดบทเรียนได้นำเสนอผลการดำเนินงานที่ผ่านมา ได้ดำเนินการสะท้อนคุณค่าของการทำงาน พชอ. การปฏิบัติที่เป็นจุดแข็ง ปัจจัยความสำเร็จ และแนวทางการพัฒนาปรับปรุงในด้านปัญหาและแนวทางการพัฒนาต่อยอดในการดำเนินการ โดยผลการถอดบทเรียนครั้งนี้จะสามารถเป็นข้อมูลพื้นฐานในการสู่การพัฒนาระบบการทำงานของ พชอ. จังหวัดสุพรรณบุรี ต่อไป

มีนาคม พ.ศ.2565
อ.ดร.จิรพรรณ โพธิ์ทอง
อ.ดร. เนติยา แจ่มทิม
อ. สุภาภรณ์ วรอรุณ
นางสาวสาธิมน ศิริสมบูรณ์เวช

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	2
สารบัญ	3
บทนำ	4
กระบวนการถอดบทเรียน พชอ. 10 อำเภอ จังหวัดสุพรรณบุรี	5
ผลการดำเนินงานถอดบทเรียน พชอ. 10 อำเภอจังหวัดสุพรรณบุรี	6
ขั้นตอนในการดำเนินการถอดบทเรียน	7
ภาคผนวก	19

บทนำ

การถอดบทเรียน มีเป้าหมายเพื่อการทบทวนกระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพ และ เพื่อต้องการบรรลุเป้าหมาย (Achieving Goal) จึงมีความจำเป็นเป็นต้องมีการทบทวนกระบวนการทำงาน โดยมีข้อมูล เพื่อการตัดสินใจ โดยบทเรียน (Lesson Learned) ที่ได้รับจะเป็นต้นทุนทางปัญญา (Knowledge Asset) สู่การนำมาใช้ในการตัดสินใจในการขับเคลื่อนเพื่อต่อยอดการทำงานต่อ เป็นการนำผลครั้งก่อนมาใช้ในการลดความผิดพลาดให้น้อยที่สุด

การถอด “บทเรียน” การดำเนินงาน “พัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) ของจังหวัดสุพรรณบุรี ในครั้งนี้ เป็นการถอดบทเรียนในการดำเนินงาน พชอ. ทั้ง 10 อำเภอ โดยภาพรวมการทำงานจะเป็นการทบทวนผลการดำเนินงานทั้งที่ประสำความสำเร็จ และปัญหาอุปสรรค การทวนสอบกระบวนการทำงาน ปัจจัยต่าง ๆ ร่วมกันเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาต่อ เพื่อการบรรลุเป้าหมาย (Achieving Goals) ที่มีประสิทธิภาพสูง โดยประโยชน์ของการถอดบทเรียน สามารถแบ่งออกเป็น 2 ระยะคือ ระยะสั้น สามารถนำข้อมูลแลกเปลี่ยน และไปปรับปรุงเทคนิคการทำงานที่ทำประเด็นเดียวกันเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์มากขึ้น และทีมสามารถถ่ายโยงความรู้ วิเคราะห์ปัญหาอุปสรรค และหาแนวทางปฏิบัติการทำงาน ณ ปัจจุบันให้เป็นไปในทิศทางเดียว ระยะกลาง และระยะยาว จะเป็นการย้ำถึงการทบทวนการทำงาน ว่าที่ผ่านมามีแนวปฏิบัติอย่างไรจึงประสบความสำเร็จ หรือการทำกิจกรรมใดจะส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานของ พชอ. ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความเชื่อมั่นในการทำงานและ มีความมั่นใจในการเผชิญปัญหา และรับมือกับปัญหาที่จะเกิดขึ้น

กระบวนการถอดบทเรียน พชอ. 10 อำเภอ จังหวัดสุพรรณบุรี

การดำเนินงานพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) ได้ใช้กระบวนการถอดบทเรียน โดยใช้ขั้นตอนดังนี้

1. ทบทวนการทำงานที่ผ่านมาโดย พชอ. แต่ละอำเภอ
2. นำเสนอผลการทำงาน พชอ.ที่ผ่านมา โดย พชอ.แต่ละอำเภอ ทั้ง 10 อำเภอ นำเสนอและแลกเปลี่ยนเรียนรู้สิ่งที่ได้ดำเนินการที่ผ่านมา โดยเข้าร่วมนำเสนอพร้อมกันในวันที่ 1 มีนาคม พ.ศ.2565
3. พชอ.แต่ละอำเภอ หลังมีการนำเสนอ และรับฟังข้อเสนอแนะ แนวทางการพัฒนาต่อ มีการกลับไปทบทวน และคัดสรรผลงานเด่น ด้านการทำงาน พชอ. ของแต่ละอำเภอ โดยการคัดเลือกประเด็นเด่นจำนวน 1-2 ประเด็น เพื่อนำมาใช้ถอดบทเรียนร่วมกันอีกครั้ง
4. พชอ. แต่ละอำเภอ ดำเนินการถอดบทเรียนเรียนรู้ร่วมกัน (Peer Assist) แบบเรื่องเล่า (Storytelling) และร่วมวิเคราะห์ถอดบทเรียนร่วมกัน ณ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุพรรณบุรี และนำเสนอผลการถอดบทเรียนการทำงาน พชอ.แต่ละอำเภอ ในวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ.2565
5. สรุปผลการถอดบทเรียน
6. เผยแพร่ผลการถอดบทเรียน

ผลการดำเนินงานถอดบทเรียน พชอ. 10 อำเภอจังหวัดสุพรรณบุรี

การดำเนินงานพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) ได้ใช้กระบวนการถอดบทเรียน ได้ดำเนินงานตามขั้นตอนและมีรายละเอียดดังนี้

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุพรรณบุรี ได้ดำเนินการถอดบทเรียน การดำเนินงานพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) โดยมีกลุ่มเป้าหมาย ทีม พชอ. ทั้ง 10 อำเภอ อำเภอละ 5 คน ประกอบด้วย นายอำเภอ/ตัวแทนจากกระทรวงมหาดไทย 1 คน สาธารณสุขอำเภอ/ผู้ช่วยสาธารณสุขอำเภอ 1 คน ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐตามประเด็นปัญหา 1 คน นายกองค์การองค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาล 1 คน ปราชญ์ชาวบ้าน/ตัวแทนภาคประชาชน 1 คน โดยมีกลุ่มเป้าหมาย ที่ตั้งไว้จำนวนทั้งหมด 50 คน ทั้งนี้ พชอ. ที่เข้าร่วมคือ พชอ. ของอำเภอ

1. อำเภอเมืองสุพรรณบุรี
2. อำเภอดอนเจดีย์
3. อำเภอเดิมบางนางบวช
4. อำเภอด่านช้าง
5. อำเภอบางปลาม้า
6. อำเภอศรีประจันต์
7. อำเภอสองพี่น้อง
8. อำเภอสามชุก
9. อำเภออู่ทอง
10. อำเภอหนองหญ้าไซ

ทั้งนี้การประเมินผลการดำเนินงานได้ใช้เกณฑ์ UCCARE การประเมินการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มีคุณภาพ ในประเด็นที่พื้นที่กำหนดในการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยมีผลลัพธ์การพัฒนาระบบสุขภาพระดับอำเภอที่สามารถยกระดับขึ้นหนึ่งระดับทุกข้อ หรือตั้งแต่ระดับสามขึ้นไปทุกข้อ โดยทุกอำเภอมีการประเมินตนเองและประเมินระดับจังหวัด

การประเมินตามเกณฑ์ DHS-PCA โดยใช้ แนวทาง UC–CARE พิจารณาตามเกณฑ์ 6 ด้าน
ตาม UC-CARE แต่ละประเด็น

1. การทำงานร่วมกันในระดับอำเภอ (Unity District Health Team)
2. การวิเคราะห์ความต้องการผู้รับบริการ (Customer Focus)
3. การมีส่วนร่วมของชุมชนและเครือข่าย (Community participation)
4. การทำงานจนเกิดคุณค่าทั้งกับผู้รับบริการและผู้ให้บริการเอง (Appreciation)
5. การแบ่งปันทรัพยากรและพัฒนาบุคลากร (Resource sharing and human development)

6. การให้บริการสุขภาพตามบริบทที่จำเป็น (Essential care)

ทั้งนี้ผลการประเมินทุกอำเภอ ได้ผ่านเกณฑ์ประเมินในภาพรวม ตั้งแต่ระดับ 3 ขึ้นไป

การถอดบทเรียนการดำเนินงาน พชอ. ได้มีการดำเนินงานดังนี้

ขั้นตอนในการดำเนินการถอดบทเรียน

ขั้นที่ 1 พชอ. ทวนการทำงานที่ผ่านมาโดย พชอ. แต่ละอำเภอ นำเสนอผลการทำงาน พชอ.ที่ผ่านมา โดย พชอ.แต่ละอำเภอ ทั้ง 10 อำเภอ นำเสนอและแลกเปลี่ยนเรียนรู้สิ่งที่ได้ดำเนินการที่ผ่านมา โดยเข้าร่วมนำเสนอพร้อมกันในวันที่ 1 มีนาคม พ.ศ.2565 ประเด็นคำถามเพื่อทบทวนกระบวนการดำเนินงาน ได้เขียนออกเป็น Flow-chart ดังนี้

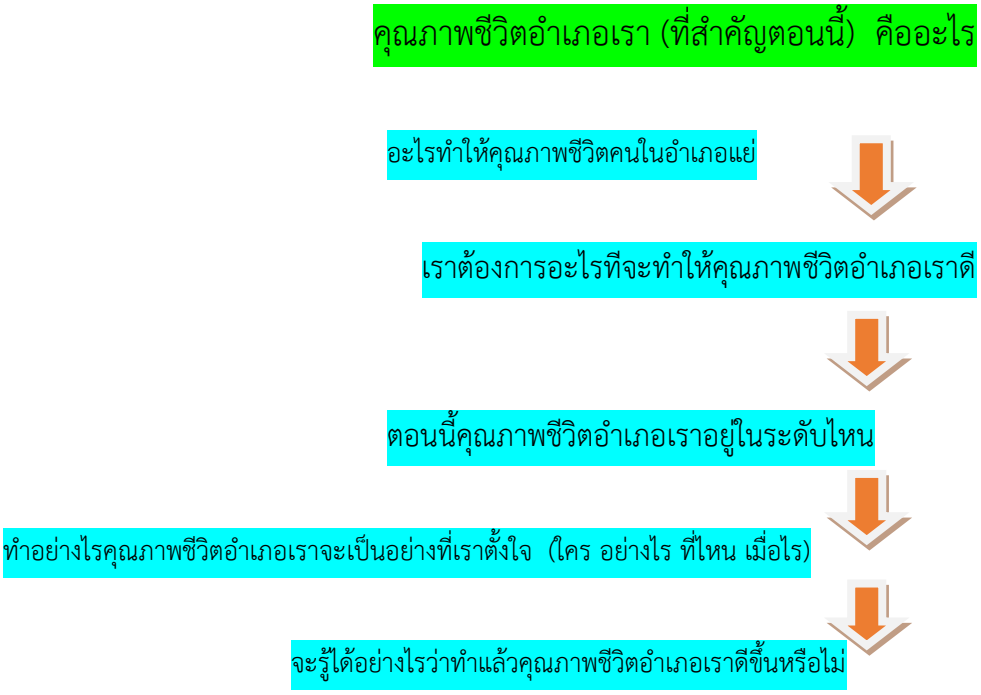

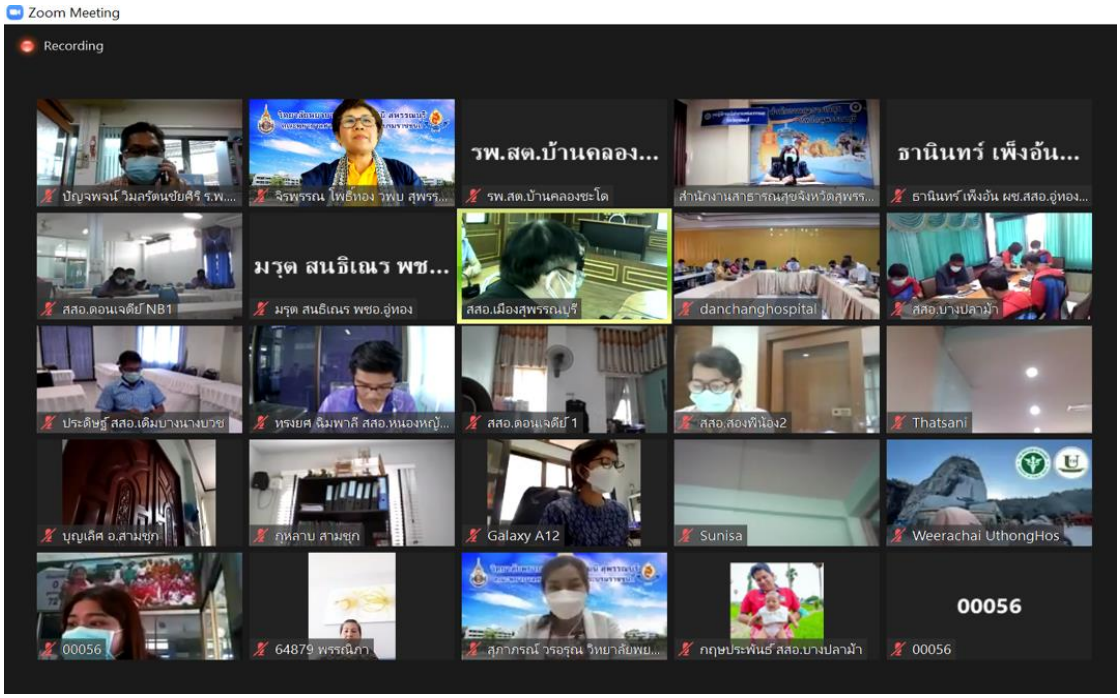

ภาพที่ 1 ประชุมนำเสนอผลการดำเนินการ พชอ. จำนวน 10 อำเภอ ณ วันที่ 1 มีนาคม พ.ศ.2565

ตารางผลการสรุปประเด็นการทำงาน พชอ. 10 อำเภอ ที่ผ่านมา

COVID-19	อุบัติเหตุ	การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ	อาหารปลอดภัย	ขยะ สิ่งแวดล้อม	ออกกำลังกาย	พัฒนาการเด็ก	TB
1. อ เมือง -ยุทธการขนมครก -setting เรือนจำ -COVOD Free setting	**1. อ.เดิมบางนางบวช** -ทีมกู้ชีพ	**1. อ เมือง** -การดูแล LTC -ผสอ.depress - การใช้กองทุนตำบล -ภาคการเมืองมาช่วย -มีรูปแบบการดูแล สหสาขาวิชาชีพ	**1. อ.ด่านช้าง** -สร้างความมั่นคงทางอาหาร 90 วัน สวนผัก -ใช้กองทุนหมู่บ้าน	**1. อ.เดิมบางนางบวช** -ขยะริมคลอง -การใช้เครือข่าย -4ช	**1. อ.ด่านช้าง** -running วิ่งเก็บขยะ จักรยานท่องเที่ยว	**1. อ.สองพี่น้อง** - learning group -สูงดีสมส่วน	**1. อ.สองพี่น้อง** - ใช้เงินกองทุน -x-rays สุ่ม
2. อ.เดิมบางนางบวช -รพ.สนาม cluster ต่างชาติ โรงเรียน	**2. อ.ด่านช้าง** -ถนนหลักลดลง ถนนย่อยเพิ่ม -ท้องถิ่นร่วมดำเนินการ	**2. อ.บางปลาม้า** -CG,CM	**2. อ.บางปลาม้า** -ปัญหาวัยเรียนอ้วน -ปลูกผักครัวเรือน -รางวัลตำบลจัดการคุณภาพชีวิต	**2. อ.บางปลาม้า** -เผาฟางข้าว -ขยะหลุม ขยะre cycle -ขยะดำเนินการต่อเนื่อง มีการพัฒนาต่อยอด			
3. อ.ด่านช้าง -ผู้ป่วยมาก -เปิด รพ.สนามได้เร็ว	**3. อ.บางปลาม้า** -วิเคราะห์จุดเสี่ยง มีภาพชัดเจน	**3. อ.ศรีประจันต์** -ไม่ทอดทิ้งกัน -ท้องถิ่นเข้าร่วม LTC ยังไม่ครบอีก 2 แห่ง	**3. อ.สองพี่น้อง** - เกษตรแปลงใหญ่ -ส่งผักให้ รพ.	**3. อ.สามชุก** -จัดการขยะในครัวเรือน (อสม.)			

COVID-19	อุบัติเหตุ	การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ	อาหารปลอดภัย	ขยะ สิ่งแวดล้อม	ออกกำลังกาย	พัฒนาการเด็ก	TB
4. อ.บางปลาม้า -flow การดำเนินงานการมีส่วนร่วมแบบบูรณาการชัดเจน	**4. อ.ศรีประจันต์** -จุดเสี่ยงถนนใหญ่ -ร่วมกับศจร.	**4. อ.สองพี่น้อง** -ศูนย์กายอุปกรณ์ -นอภ เยี่ยมบ้าน	**4. อ.สามชุก** **-**ปลูกผักปลอดสารพิษกินเอง -ได้รางวัลรองชนะเลิศ	**4. อ.หนองหญ้าไซ** - ขยะริมทาง ขยะในครัวเรือน -ร่วมกับพัฒนาชุมชนทำปุ๋ย -ทำธนาคารขยะ			
5. อ.สามชุก **-**บริการฉีดวัคซีน -รพ.สนาม -เตรียมพร้อมเปิดเรียน	**5. อ.สองพี่น้อง** -ร่วมมือค้นหาจุดเสี่ยง -หมวกกันน็อค	**5. อ.สามชุก** **-** LTC ให้ครบ 100 ยังขาด 1 ตำบล -บูรณาการการดูแล ผสอ. - ผสอ.มีหลายโครงการ	**5. อ.ดอนเจดีย์** **-**ส่งเสริม อสม ปลูกผัก -street food ผล ประเมินระดับดีมาก				
6. อ.ดอนเจดีย์ **-**ปิดตลาดทั้งหมด -ดอนเจดีย์ไม่ทิ้งกัน	**6. อ.อู่ทอง** **-** แยกกลุ่มเป้าหมาย -มีเป้าหมายชัดเจน advance	**6. อ.ดอนเจดีย์** **-** ภาคีเครือข่าย					
7. อ.อู่ทอง **-** รายแรก มีติดเชื้อต่อเนื่อง	**7. อ.หนองหญ้าไซ** **-**หมวกกันน๊อค						
8. อ.หนองหญ้าไซ **-** ค้นหา ทำงานประสาน บูรณาการแบ่งหน้าที่ -facebook page							

ขั้นที่ ๒ พชอ.แต่ละอำเภอ หลังมีการนำเสนอ และรับฟังข้อเสนอแนะ แนวทางการพัฒนาต่อ มีการกลับไปทบทวน และคัดสรรผลงานเด่น ด้านการทำงาน พชอ. ของแต่ละอำเภอที่ผ่านมา โดยการคัดเลือกประเด็นเด่น จำนวน 1-2 ประเด็น เพื่อนำมาใช้ถอดบทเรียนร่วมกันอีกครั้ง ทั้งนี้ผลการทบทวนผลงานเด่น หรือ ผลงานที่ประสบความสำเร็จ แต่ละอำเภอจากการทบทวน ได้ประเด็นหัวข้อดังนี้

ลำดับ	รายชื่ออำเภอ	ประเด็นปัญหา
1	เมืองสุพรรณบุรี	COVID-19
2	เดิมบางนางบวช	COVID-19
3	ด่านช้าง	COVID-19
4	บางปลาม้า	การป้องกันอุบัติเหตุทางถนน
5	อู่ทอง	การป้องกันอุบัติเหตุทางถนน
6	ดอนเจดีย์	อาหารปลอดภัย
7	สองพี่น้อง	อาหารปลอดภัย
8	สามชุก	อาหารปลอดภัย
9	ศรีประจันต์	พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ
10	หนองหญ้าไซ	การกำจัดขยะ

ขั้นที่ 3 พชอ. แต่ละอำเภอ ทั้ง 10 อำเภอ ดำเนินการถอดบทเรียนเรียนรู้ร่วมกัน (Peer Assist) แบบเรื่องเล่า (Storytelling) และร่วมวิเคราะห์ถอดบทเรียนร่วมกัน ณ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุพรรณบุรี และนำเสนอผลการถอดบทเรียนการทำงาน พชอ.แต่ละอำเภอ ในวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ.2565

ภาพที่ 2 ประชุมถอดบทเรียนผลการดำเนินการ พชอ. จำนวน 10 อำเภอ ณ วันที่ 16 มีนาคม พ.ศ.2565

ขั้นที่ 4 พชอ. ทั้ง 10 อำเภอ ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และร่วมสรุปผลการถอดบทเรียน โดยมีทีมวิทยากร ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการถอดบทเรียนได้เข้าร่วม กระบวนการถอดบทเรียนตั้งแต่เริ่มต้น จนถึงขั้นสรุปผลการเรียนรู้ แต่ละประเด็นการเรียนรู้ร่วมกัน

ผลการถอดบทเรียนได้ประเด็นการเรียนรู้ร่วมกันดังนี้

ประเด็นที่ 1: การจัดการปัญหาด้านโรคติดต่อโควิด-19

ผู้ร่วมถอดบทเรียน: 1) ทีม พชอ.เมือง 2) ทีม พชอ.เดิมบางนางบวช และ 3) ทีม พชอ.ด่านช้าง

ผลการถอดบทเรียน:

ก.จุดเริ่มต้น: จากสถานการณ์การแพร่ระบาดทั่วของโควิด-19 เป็นการระบาดทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทย และเข้าสู่จังหวัดสุพรรณบุรี โดยปัญหาดังกล่าวเริ่มต้นขึ้นในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2562 และเริ่มระบาดรุนแรงในปี 2563 จนถึงปัจจุบัน ที่ พชอ. ทุกอำเภอในจังหวัดสุพรรณบุรี ต้องมีการจัดระบบเพื่อการป้องกันการระบาดนี้ซึ่งถือว่าเป็นภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข

ข.บริบทสำคัญของการจัดการแก้ไขปัญหา: เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดที่รวดเร็ว รวมทั้งบริบทของพื้นที่ พชอ. 3 แห่ง มีความแตกต่างกัน โดย พชอ. เมือง เป็นสังคมเมือง ชุมชนเมือง ส่งผลทำให้ติดง่าย ส่วน พชอ. ด่านช้าง และเดิมบางนางบวช เป็นชุมชนชนบทส่วนใหญ่ ซึ่งปัญหาที่พบคือ การไม่ขอรับการฉีดวัคซีน การไม่ใส่หน้ากากอนามัยในบ้าน การ์ดตก หรือ ชุมชน การแพร่กระจายรวดเร็ว สิ่งที่พบเช่น Cluster ดื่มสุราในหมู่บ้าน ทั้งนี้ยังพบว่านโยบายมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย ๆ เกณฑ์มีการปรับเปลี่ยนทำให้การทำงาน ต้องปรับตาม บางที่ขาดแคลนงบประมาณ เจ้าหน้าที่บุคลากรน้อย ถึงแม้จะ

แก้ไขโดยทำ OT แต่เป็นปัญหาระยะเวลานานและต่อเนื่องจึงทำให้บุคลากรทำงานหนัก รวมทั้งพบว่ามีข่าว Fake News และคุณภาพของอุปกรณ์ป้องกันโรคไม่ได้คุณภาพ

ค. วัตถุประสงค์ในการดำเนินการ: การจัดการแก้ไขปัญหา มุ่งเน้นการลดการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 การมุ่งเน้นให้ประชาชนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการป้องกันการแพร่ระบาด

ง. ความชัดเจนในการทำงานที่เห็นได้ชัด: จากการถอดบทเรียนของ พชอ.3 อำเภอ พบว่า

สิ่งที่ทำให้ประสบความสำเร็จคือ

1) มีการสร้างความร่วมมือร่วมใจ ในการทำงานของผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างเข้มแข็ง โดยใช้รูปแบบคณะกรรมการในการทำงานร่วมกัน ตั้งแต่ภาคการสาธารณสุข ภาคท้องถิ่นชุมชน ภาคการเมือง แม้แต่ภาคประชาชนเอง ได้เข้ามาร่วมกันทำงาน เห็นความสำคัญ โดยการจัดทำเครือข่ายการทำงานมหาดไทยเป็นการบริหารจัดการเรื่อง สถานที่ศูนย์พักฟื้นต่างๆ กำลังคนในพื้นที่ อาสาสมัคร ภาคการสาธารณสุขเข้ามาในประเด็นการรักษา ฟื้นฟู การจัดระบบส่งต่อ

2) ผู้นำทุกภาคส่วนเห็นความสำคัญ ไม่ว่าจะเป็น ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ ผอ. โรงพยาบาล สาธารณสุขอำเภอ ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน เห็นความสำคัญ ต่อการแก้ไขปัญหา

3) **บุคลากร เจ้าหน้าที่มีศักยภาพ**ในการจัดการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ

สิ่งที่เห็นได้ชัดคือระบบการทำงานที่รวดเร็ว มีการจัดการเป็นระบบ การส่งต่อผู้ป่วยถูกต้อง มีคุณภาพ ลดการแพร่กระจายเชื้อ เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด และมีการจัดการแก้ไขปัญหาที่ครอบคลุม

จ. **ข้อเสนอแนะในการพัฒนา**:

1) **การสร้างความเข้าใจ การรอบรู้**ในการปฏิบัติตนป้องกันโรคโควิด-19 ให้แก่ประชาชนในชุมชน ตั้งแต่เริ่มแรกจะเป็นการดำเนินงานเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้จะช่วยลดอัตราการเกิดโรค อัตราป่วย และอัตราเสียชีวิต

2) **กระบวนการทำงานควรเริ่มที่การสร้างความร่วมมือของชุมชน** ไม่ควรมองแค่การแก้ไขปัญหาปลายเหตุ แต่ควรเริ่มที่จุดสำคัญคือตัวประชาชน และการสร้างความร่วมมือร่วมใจของประชาชนเอง อันจะเป็นกำแพงหลัก ที่สามารถป้องกันโรคที่จะเกิดขึ้นในชุมชนของตน

ประเด็นที่ 2: การป้องกันอุบัติเหตุทางถนน

ผู้ร่วมถอดบทเรียน: 1) ทีม พชอ.บางปลาม้า 2) ทีม พชอ.อู่ทอง

ผลการถอดบทเรียน:

ก.จุดเริ่มต้น: อุบัติการณ์ การเกิดอุบัติเหตุทางถนนที่สูงขึ้น ส่งผลทำให้เกิดการสูญเสียชีวิต และการพิการ ทั้งนี้การเริ่มต้นการทำงาน พชอ.ตั้งแต่ปี 2562 เป็นต้นมาในการทบทวนปัญหาถึงปัญหา และแนวทางการแก้ไขเพื่อไม่ให้เกิดการสูญเสียจากอุบัติทางถนน

ข.บริบทสำคัญของการจัดการแก้ไขปัญหา: จากการวิเคราะห์บริบทสำคัญ มอง 2 ปัจจัยหลักของปัญหาที่ต้องดำเนินการแก้ไข คือ

1) ปัจจัยภายใน หรือปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ การไม่รู้กฎจราจร การทำผิดกฎจราจรจากการประมาท การไม่ใส่อุปกรณ์ป้องกัน เช่น หมวกกันน็อค

2) สภาพแวดล้อม บริบทสิ่งแวดล้อม เช่น ถนนใหญ่ ทำเลเป็นโรงงานติดถนน ไม่มีสะพานลอยข้าม เป็นต้น

ค. วัตถุประสงค์ในการดำเนินการ: ลดอุบัติการณ์การเกิดอุบัติเหตุทางถนนให้ลดน้อยลง

ง. ความชัดเจนในการทำงานที่เห็นได้ชัด: จากการถอดบทเรียนของ พชอ. 2 อำเภอ พบว่า

สิ่งที่ทำให้ประสบความสำเร็จคือ

1) มีการสร้างความร่วมมือร่วมใจ ในการทำงานของผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างเข้มแข็ง โดยใช้รูปแบบคณะกรรมการในการทำงานร่วมกัน ตั้งแต่ภาคการสาธารณสุข ภาคท้องถิ่นชุมชน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ตำรวจ โดยใช้รูปแบบการทำงานแบบเครือข่าย พชอ.

2) ผู้นำทุกภาคส่วน ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ สาธารณสุขอำเภอ ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ตำรวจ โรงเรียน เห็นความสำคัญ ต่อการแก้ไขปัญหา โดยมีการปรับเปลี่ยนและสร้าง ดังนี้

2.1 มีการประชุมหารือผู้เกี่ยวข้องในการทบทวนปัญหา และการจัดระบบการป้องกันอุบัติเหตุทางถนนที่ผ่านมา พบว่าเรื่องสิ่งแวดล้อม ทำเล รวมทั้งความตระหนักถึงความสำคัญของประชาชนในกฎจราจร มีผลต่อการเกิดอุบัติเหตุ

2.2 ดำเนินการสร้างความตระหนักให้ประชาชน โดยเริ่มจากโรงเรียน โดยการปลูกฝังที่ลูก และขยายต่อไปสู่พ่อแม่ ครอบครัวเรื่องความรู้ในกฎจราจร และความสำคัญในการปฏิบัติตามกฎจราจรอย่างถูกต้องและสม่ำเสมอ

3) ความยั่งยืน สิ่งที่เห็นได้ชัดคือ

1) ปัจจุบันมีอาสาสมัครการป้องกันอุบัติเหตุในชุมชน ทุกภาคส่วน ได้แก่ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ตำรวจ ในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ ดูแลเรื่องความปลอดภัยทางท้องถนน

2) ฝ่ายปกครอง ประสานตรวจสอบสภาพแวดล้อม ทำเล ที่ส่งเสริมให้เกิดอุบัติเหตุและดำเนินการแก้ไขทางกายภาพ โดยจัดทำสะพานลอยคนข้าม ทางม้าลาย การมีป้าย กระจก บอกทิศทางและป้ายเตือนบริเวณที่เกิดอุบัติเหตุบ่อย ทั้งนี้ อปท.ได้มีการสนับสนุนด้านงบประมาณในการจัดการ

จ. **ข้อเสนอแนะในการพัฒนา**:

1) **การทบทวนร่วมกันถึงสาเหตุที่แท้จริง** พบว่าอุบัติการณ์การเกิดอุบัติทางถนน ลดลง แต่เนื่องจากบางปัจจัยที่ไม่สามารถควบคุมได้ เช่น เรื่องการประมาท การปฏิบัติตามกฎจราจร จากบุคคลต่างพื้นที่ การแก้ไขด้านทำเล ป้าย สภาพแวดล้อม การมีสะพานลอยคนข้าม จึงเป็นการป้องกันที่ถูกต้องเหมาะสม และตรงประเด็น จึงควรดำเนินการตามแนวปฏิบัตินี้ต่อไป

2) **ควรให้มีการวิเคราะห์ทบทวน อย่างต่อเนื่อง** เพื่อลดปัญหานี้หรือทำให้หมดไป

ประเด็นที่ 3: อาหารปลอดภัย

ผู้ร่วมถอดบทเรียน: 1) ทีม พชอ.ดอนเจดีย์ 2) ทีม พชอ.สองพี่น้อง และ 3) ทีม พชอ.สามชุก

ผลการถอดบทเรียน:

ก.จุดเริ่มต้น: ต้องการจัดให้สุพรรณบุรี เป็นเมืองอาหารอร่อยอาหารปลอดภัย

ข.บริบทสำคัญของการจัดการแก้ไขปัญหา: พบว่าตลาดยังขาดการจัดระเบียบ การควบคุมคุณภาพอาหาร มีการเปลี่ยนประธาน พชอ.บ่อย มีผลต่อระยะเวลาขั้นตอนการทำงาน รวมทั้งการแพร่ระบาดของโรคติดต่อโควิด-19 ภัยธรรมชาติจากน้ำท่วม ภัยแล้ง มีผลต่อการขับเคลื่อนด้านอาหารปลอดภัยในพื้นที่

ค. วัตถุประสงค์ในการดำเนินการ:

1) ลดการใช้สารเคมีในพืชผัก การใส่สารเคมีป้องกันบูดในอาหารสด

2) มีจัดระเบียบตลาดให้เป็น Street food อาหารอร่อย และอาหารปลอดภัยเป็นจุดท่องเที่ยวในจังหวัดสุพรรณบุรี

3) เพิ่มรายได้ของประชาชน

ง. ความชัดเจนในการทำงานที่เห็นได้ชัด: จากการถอดบทเรียนของ พชอ.3 อำเภอ พบว่า

สิ่งที่ทำให้ประสบความสำเร็จ คือ

1) มีการสร้างความร่วมมือร่วมใจ ในการทำงานของผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยอยู่ในรูปแบบภาคีเครือข่ายตั้งแต่ภาคประชาชน เจ้าของร้านอาหาร กลุ่มเกษตรกร ต้องการพัฒนาพื้นที่ของตนให้เป็นตลาดสีเขียว

2) **อสม. อปท. เข้ามามีส่วนร่วม**ในการควบคุมคุณภาพอาหารและจัดระเบียบตลาด

3) **บุคลากร** ได้แก่ อสม คณะกรรมการ พชอ. เกษตรอำเภอ อปท. ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน มีการทำงานในรูปแบบภาคีเครือข่าย เป็นทีมที่มีศักยภาพในการจัดการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ

สิ่งที่เห็นได้ชัดคือ ปัจจุบัน มีการดำเนินงานตามแผนที่ตั้งไว้ โดย พชอ. ได้มีการพัฒนาตลาดให้เป็นตลาดสีเขียว มีสำรวจตรวจสอบคุณภาพอาหาร ความปลอดภัยที่ผู้บริโภคควรได้รับ การจัดสถานที่สิ่งแวดล้อมที่สะอาด มีการพัฒนาองค์ความรู้ ด้านเกษตร มุ่งหวังว่าจะพัฒนาตลาดสดวิถีใหม่ให้เกิดขึ้นในพื้นที่ทั้งหมด

จ. **ข้อเสนอแนะในการพัฒนา**:

1) **การสร้างความมุ่งหวังแน่วแน่** ที่จะทำพื้นที่ตลาดให้เป็นตลาดสีเขียว มีอาหารที่สะอาดปลอดภัย เป็นความตั้งใจของคณะทำงาน ส่งผลให้เห็นการพัฒนาที่ต่อเนื่อง ซึ่งการดำเนินงานจะต่อเนื่องตลอดไป

2) การจัดระบบและมีการประเมินผล รวมทั้งการประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการ ในเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ซึ่งสามารถนำผลมาใช้ในการพัฒนาการทำงานต่อไป

ประเด็นที่ 4: คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

ผู้ร่วมถอดบทเรียน: 1) ทีม พชอ.ศรีประจันต์

ผลการถอดบทเรียน:

ก.จุดเริ่มต้น: มีการทำงานในด้านการดูแลคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุตั้งแต่การทำงาน คปสอ. ปี 2558 และมีการปรับระบบการทำงานเป็น พชอ. สืบเนื่องต่อจนเป็นคณะทำงานในปัจจุบัน

ข. จำนวนผู้สูงอายุในพื้นที่ที่มากขึ้น เกิดภาวะพึ่งพา แต่ประเด็นที่สำคัญสุดคือ การมีอาหารการกินที่ครบทุกมื้อ ผู้สูงอายุถูกทอดทิ้ง เจ็บป่วยยังขาดการดูแล

ค. วัตถุประสงค์ในการดำเนินการ:

1) ตำบลเข้าร่วมเป็นคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนดูแลผู้สูงอายุให้ทุกพื้นที่ โดยเข้าร่วมร้อยละ 100

2) ผู้สูงอายุ ปราศจากการทอดทิ้ง 100%

ผลการดำเนินงาน

1) ตำบลเข้าร่วมเป็นคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนดูแลผู้สูงอายุให้ทุกพื้นที่(ในอำเภอศรีประจันต์) โดยเข้าร่วม ร้อยละ 80 ซึ่งปัจจุบันกำลังเร่งขับเคลื่อนให้เข้าร่วม

2) ผู้สูงอายุ ปราศจากการทอดทิ้ง 100% โดยไม่มีรายงานการถูกทอดทิ้ง

ง. ความชัดเจนในการทำงานที่เห็นได้ชัด: จากการถอดบทเรียนของ พชอ.ศรีประจันต์พบว่า **สิ่งที่ทำให้ประสบความสำเร็จ**คือ

1) **ผู้นำให้ความสำคัญอย่างมาก** ทั้งผู้นำจากหน่วยราชการ และผู้นำทางธรรมชาติ โดยมีการจัดตั้งกองทุนช่วยเหลือผู้สูงอายุระดับอำเภอ ในการช่วยเหลือผู้สูงอายุที่เจ็บป่วย มีการถูกทอดทิ้งและขาดทุนทรัพย์ โดยทุกกิจกรรม ได้รับการร่วมมืออย่างดีจากทุกภาคส่วน

2) **ทีมสุขภาพ**มองปัญหาเป็นหนึ่งเดียว ใช้การทำงานเป็นทีม

จ. **ข้อเสนอแนะในการพัฒนา**: ความคาดหวังของการดูแลการจัดการระบบการดูแลผู้สูงอายุที่ครบวงจร ของพื้นที่มุ่งหวังมองไปถึง

1) **การจัดทำหลักสูตร** /การเชื่อมผู้เกี่ยวข้องมาการจัดการดูแลผู้สูงอายุ เป็นแผนงานที่ต้องการการขับเคลื่อนให้อยู่จริงอยู่ หากเป็นไปได้จะสามารถเกิดการทำงานดูแลคุณภาพผู้สูงอายุที่มีคุณภาพมากขึ้น และตอบสนองความต้องการของปัญหาที่พบในปัจจุบัน ในด้านการดูแล และการลดการทอดทิ้งผู้สูงอายุในชุมชน

ประเด็นที่ 5: การกำจัดขยะ

ผู้ร่วมถอดบทเรียน: 1) ทีม พชอ.หนองหญ้าไซ

ผลการถอดบทเรียน:

ก.จุดเริ่มต้น: เป็นปัญหาสำคัญระดับอำเภอของ อำเภอหนองหญ้าไซ ในด้านไม่มีสถานที่ทิ้งขยะ เผาขยะในพื้นที่ ขาดแคลนรถเก็บขยะ รวมทั้งประชาชนขาดความรู้การคัดแยกขยะที่ถูกต้อง ทั้งนี้ ยังพบว่า ภาคประชาชน เข้าร่วมโครงการน้อย นโยบายปรับเปลี่ยนไปตลอด จำเป็นต้องให้ชุมชนเข้ามามีส่วนขับเคลื่อนในการแก้ไขปัญหา

ข. วัตถุประสงค์ในการดำเนินการ:

1) ประชาชนมีความรู้ในการคัดแยกขยะ การกำจัดขยะอย่างถูกวิธี
2) มีสถานที่ทิ้งขยะ เช่น เตาเผาขยะ อย่างเพียงพอ

ผลการดำเนินงาน

มีการแก้ไขปัญหาตามประเด็นที่พบคือ

1) มีการจัดทำกองทุน ช่วยเหลือโดยมีธนาคารขยะ
2) ประชาชนมีความรู้ในด้านการคัดแยกขยะ การกำจัดขยะอย่างถูกวิธี
3) มีศูนย์การเรียนรู้ในชุมชนตำบลหนองขาม มีโครงการคัดแยกขยะแยกบุญ นำขยะมาขายได้
4) ปริมาณขยะลดน้อยลง

ง. ความชัดเจนในการทำงานที่เห็นได้ชัด: จากการถอดบทเรียนของ พชอ.หนองหญ้าไซ พบว่า **สิ่งที่ทำให้ประสบความสำเร็จ** คือ

1) **คณะทำงาน พชอ.มีความมุ่งมั่น**ในการแก้ไขปัญหาอย่างแท้จริง

2) **กลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วมที่ดี** ในการทำงานร่วมกัน โดยคณะทำงานได้จัดตั้งธนาคารขยะเกิดขึ้น เพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา และผลที่ได้รับคือ ปริมาณขยะของชุมชนลดลง ขยะที่ขายนั้นได้ นำไปสร้างบ้านผู้ยากไร้ รวมทั้งซื้อชุดเยี่ยมบ้าน ให้กับประชาชนในพื้นที่

3) **การสร้างความร่วมมือจากภาคประชาชน**ให้มากสุด ดังนั้นประชาชนต้องร่วมทำ และร่วมได้รับผลประโยชน์จากการแก้ไขปัญหา โดยต้องเป็นรูปธรรมเห็นได้ชัด

จ. **ข้อเสนอแนะในการพัฒนา**:

1) **การพัฒนากลยุทธ์การทำงานแก้ไขปัญหาโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่**วม เป็นกลยุทธ์ที่ช่วยให้ประชาชน ได้เข้าถึงและมีโอกาสได้เข้ามามีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาชุมชนของตน จะก่อให้เกิดแนวทางการแก้ไขปัญหาที่ยั่งยืนต่อไป

ขั้นที่ 5 การเผยแพร่ผลการถอดบทเรียน

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุพรรณบุรี ได้ดำเนินการจัดทำ รายงานสรุปผลการถอดบทเรียนการดำเนินงานคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ จังหวัดสุพรรณบุรี (พชอ. จังหวัดสุพรรณบุรี) โดยส่งรายงานสรุปผลการเรียนรู้ให้แก่ พชอ.ทั้ง 10 อำเภอ ทั้งนี้ผลการดำเนินงานดังกล่าวนี้ จะเป็นการถอดบทเรียนการดำเนินงานที่ประสบความสำเร็จ ผลงานที่มีการทำงานที่ชัดเจน กระบวนการเรียนรู้ที่เกิดร่วมกัน อันจะนำไปสู่การพัฒนาระบบ และกลไก การทำงาน พชอ. ของจังหวัดสุพรรณบุรี ให้ประสบความสำเร็จและส่งผลต่อคุณภาพการบริการสุขภาพที่ตรงเป้าหมายตามความต้องการของประชาชนต่อไป

****

ภาคผนวก

แบบฟอร์มการถอดบทเรียนการดำเนินงาน พชอ. .....

1. ประเด็น .....
2. ปีที่เริ่ม .....
3. บริบทสำคัญ .....
4. ปัญหาที่แท้จริง .....
5. วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ..... ชัดเจน ? วัดได้ ? .....
6. ตัวชี้วัดที่ตั้งไว้ ..... ชัดเจน ? วัดได้ ?
7. ทบทวนกระบวนการ .....
8. ปีที่เริ่ม .....
9. จุดเด่นของโครงการ (Project Highlights) * (สามารถใส่ได้หลายข้อ)
   1) ..... 4) .....
   2) ..... 5) .....
   3) ..... 6) .....
10. ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริง .....
11. ระดับความสำเร็จจริง .....
12. ปัจจัยความสำเร็จที่สำคัญ (Key Success Factor) * (สามารถใส่ได้หลายข้อ) .....

1) .....
2) .....
3) .....
4) .....
5) .....
6) .....

13. ปัญหาอุปสรรค .....

14. ปัจจัยที่ควรระวัง .....

15. ข้อเสนอแนะและแนวทางป้องกันการเกิดปัจจัยแห่งความล้มเหลว .....

16. รูปภาพโครงการ (ถ้ามี)...

รายชื่อกลุ่มผู้ถอดบทเรียน

1. ชื่อ สกุล .....ตำแหน่ง ..... หน่วยงาน .....
2. ชื่อ สกุล .....ตำแหน่ง ..... หน่วยงาน .....
3. ชื่อ สกุล .....ตำแหน่ง ..... หน่วยงาน .....
4. ชื่อ สกุล .....ตำแหน่ง ..... หน่วยงาน .....
5. ชื่อ สกุล .....ตำแหน่ง ..... หน่วยงาน .....